

overweging 15 oktober – gaan over het water

Gemeente,

Naast mijn werk als gemeentepredikant ben ik als coach betrokken bij enkele andere gemeenten. Soms adviseer ik in een beroepingsproces, soms bij een aanstaande fusie of samenwerking, en soms ook bij conflicten. In alle situaties merk ik hoe lastig het is voor kerkenraadsleden om los te komen van hun situatie. Om er even boven te kunnen staan om vanuit die positie te kijken naar wat wijsheid zou kunnen zijn in het probleem. Als coach lukt dat makkelijker. En elke keer wanneer ik in gesprek ben, probeer ik mensen deze helicopterview aan te reiken. Zodat ze zich beter kunnen inleven in anderen, en zodat ze het grotere plaatje weer kunnen zien van het samen gemeentezijn. Hun kant van de zaak, hun belang, is maar één zijde van de diamant. Er zijn er veel meer.

Zo'n helicopterview innemen terwijl je zelf betrokken bent bij de situatie is behoorlijk lastig, merk ik vaak.

Maar soms lukt het, en dan zijn er momenten dat er weer even een doorkijkje ontstaat naar de grond van waaruit je samen gemeente bent. Waarvoor je het allemaal doet.

De remonstranten hier in Hengelo zijn gisteren stilgezet bij de situatie waarin de gemeente verkeert. Een situatie waarin afnemende vitaliteit en een kleiner wordend kader pijnpunten aan het worden zijn. En dat raakt. Het roept emoties op en zorgen om de toekomst. Tegelijk is het goed als dit soort dingen benoemd worden, en je het er met elkaar over kunt hebben. Er ontstaat dan ruimte om dit met elkaar te delen en samen te zoeken naar begaanbare wegen. Bewustwording en een paar mensen die een helicopterview kunnen innemen, helpen je verder zolang de situatie nog onoverzichtelijk is, mede vanwege allerlei emoties die op de achtergrond meeresoneren.

Mij trof de parallel met het verhaal van Jezus die over het water wandelde. Laten we daar eens naar kijken.

Voorafgaand aan deze episode op het meer, hadden de leerlingen van Jezus een wonderbare spijziging meegemaakt. Een moment waardoor duizenden mensen werden gevoed, waarin harmonie ontstond, een heilig moment zou je kunnen zeggen. Men deelde met elkaar zo'n moment van rust en stilte, van zijn in het moment zelf waarbij alles waar je zelf in verzeild bent geraakt, even tot rust was gekomen.

Nu zitten de leerlingen in het schip en ze worden alweer helemaal opgeslokt door de situatie van het moment, door het weer en de golven. Zo erg, dat als Jezus

naar hen toekomt, ze niet zeggen: "Hè gelukkig, daar is hij", maar "O nee, ook dat nog, een spook".

Mattheus beschrijft zo een situatie die we waarschijnlijk allemaal wel herkennen: je kunt soms iets meemaken waardoor je diep wordt geraakt, die voedend is en die je met de mensen om je heen kunt delen. Een moment dat je bijblijft en dat van betekenis is. Maar het kan maar zo zijn dat je een uurtje later alweer met heel andere dingen bezig bent, ver weg van de diepte van die eerdere ervaring. Zo zitten de leerlingen nu in dat bootje.

Als Matteüs het opschrijft in zijn evangelie, heeft de christelijke kerk de eerste tientallen jaren van zijn bestaan al achter de rug. Het lijkt heel aannemelijk dat Matteüs niet alleen aan die eerste leerlingen denkt bij zijn verhaal, maar ook aan de gemeenschappen van christenen om hem heen. Ze weten van de levenslessen die Jezus vertelde, maar als de nood aan de man is, lijkt dat maar weinig te helpen – dan is er zó weer paniek.

Goed, terug naar het verhaal zoals Mattheus dat beschrijft. De leerlingen zitten in een boot, Jezus is in zijn eentje op de wal achtergebleven en besluit op een goed moment naar de leerlingen toe te komen.

Jezus die over het water loopt – je zou dat kunnen zien als een beeld dat duidelijk wil maken dat Jezus het goddelijke belichaamt. Als we het goddelijke zien als dat wat ons overstijgt, als de kracht van liefde, van leven en van licht, dan zit Jezus in die goddelijke hoedanigheid niet gevangen in het schuitje van onze situatie. Hij kan er omheen lopen, staat erboven, hij wordt niet door allerlei innerlijke belangen en onbewuste emoties heen en weer geslingerd.

Het beeld dat in dit verhaal wordt geschetst, wil denk ik laten zien dat Jezus, dat God naar ons toekomt en als wij dat willen, deel uit wil maken van ons schuitje. Je zou het verhaal kunnen interpreteren als een beeldende uitwerking van de godsnaam 'Ga maar, en ik zal met je gaan'.

En natuurlijk proberen we zelf ook af en toe om onze eigen situatie te overstijgen door er even uit te stappen. Petrus verbeeldt die neiging, en het lukt hem. Voor even. Want zo lastig is het, mens als we zijn, om niet mee getrokken te worden in onrust, gevoelens, herinneringen, opgekropte woede, onderliggende ervaringen, je eigen mening, irritatie, kortzichtigheid, enz enz.

Prachtig daarom dat beeld van Jezus die naar de leerlingen toekomt.

Ga maar, en ik zal met jullie gaan, zegt hij eigenlijk. Ga maar varen, toe maar, je hebt veel in je mars, leef je leven. Je zult dat zelf moeten doen, maar je hoeft het niet alleen te doen.

Hoe oud je levensbootje ook is, voor jou persoonlijk of voor ons als gemeenschap, dat doet er helemaal niet toe. Wanneer je steeds weer zoekt naar die kracht van

licht, leven en liefde gaan de meeste stormen liggen en kan je boot rustig verder varen.

Wellicht klinkt die boodschap in onze oren logisch of zelfs vanzelfsprekend. Toch lijkt het dat in de huidige samenleving helemaal niet meer zo te zijn.

Journalist Joep Dohmen schreef vorige week in dagblad NRC: 'Ik vrees dat we in een samenleving terechtgekomen zijn die zelf haar slachtoffers creëert en dat we een fundamentele omslag moeten maken. Als je succes hebt, is dat je eigen verdienste en als je faalt is het je eigen schuld. Dit is het dominante verhaal waarin helaas maar al te veel jongeren geloven. Het drama van onze westerse cultuur is dat we het oude, traditionele, christelijke verhaal hebben ingeruild voor het neoliberale succesverhaal.'

Hoe je er ook over denkt, Dohmen voert in zijn bijdrage een sterk pleidooi om juist ook met die jonge generatie het gesprek aan te gaan over wat betekenisvol leven is. Dat gesprek lijkt op vele fronten te ontbreken omdat het heersende narratief daar niet meer om vraagt. Terwijl het daar nu zo op aankomt in deze tijd. De boodschap van Dohmen is heel simpel: 'Jij telt. Jouw leven telt. Zoek je plek in deze wereld en ontdek waarvoor jij je wilt inzetten'.

Met andere woorden: tegenwoordig is het niet meer vanzelfsprekend om te zeggen: je moet het wel zelf doen maar je hoeft het niet alleen te doen. Veel mensen hebben juist wel het gevoel het alleen te moeten doen. Er alleen voor te staan. En als het dan niet lukt overvalt hen een gevoel van falen, van er niet toe doen.

"Kleingelovige", zegt Jezus tegen Petrus - "waarom heb je nou toch getwijfeld?" Ik denk dat we in die reprimande vertedering kunnen horen, en dat het niet bedoeld is als een hard oordeel. We hoeven niet meer te zijn dan wie we zijn. We zijn allemaal mensen, en we hoeven niet allemaal te proberen om uit dat bootje te stappen om zelfs over water proberen te lopen. Om je kop boven het maaiveld te steken, om maar gezien te worden, om maar succes te hebben, of om wat voor reden je dat ook zou willen doen.

Wat het verhaal ons als spiegel voorhoudt is dat we mens kunnen en mogen zijn zoals we zijn. Mogen blijven vertrouwen op de kracht van liefde, licht en leven. Voor onszelf en vooral ook: met elkaar. In welke stormen we ook terecht komen, in ons persoonlijke leven en als gemeenschap, moge dat vertrouwen ons blijven leiden. Feitelijke situaties kunnen we daarmee meestal niet veranderen, maar er kan wel een innerlijke rust ontstaan. Dit is waar we nu varen, het is zoals het is, en zo mag het zijn.

Amen.